Як один вдалий крок зробив прибутковою цілу галузь

ЗАКОН У ДІЇ

Ухвалений у 1999 році Закон «Про ставки вивізного (експортного) мита на насіння деяких видів олійних культур» більшість фахівців олійно-жирового комплексу називають доленосним для АПК. Вважають: у тому, що галузь нині одна із небагатьох, яка навіть в умовах світової фінансово-економічної кризи стрімко розвивається і є бюджетоформуючою з потужним експортним потенціалом, — чимала «заслуга» згаданого вище документа.

— Напрацьовувався цей закон, — пригадує генеральний директор асоціації «Укроліяпром» Степан Капшук, — у кризові для олійно-жирової промисловості часи. А найбільше галузь потерпала від масового неконтрольованого вивезення соняшнику за кордон. Хоча в Україні збирали насіння чимало — вал в окремі роки становив 2,8 мільйона тонн — для внутрішнього ринку сировини не вистачало.

Підприємства, потужності яких давали змогу переробляти весь вирощений урожай, простоювали, частина з них збанкрутувала. Заборгованість у заробітній платі на окремих виробництвах перевищувала півторарічний період.

Тим часом, аби забезпечити споживачів, на найвищому державному рівні народжувались нові закони й укази Президента про ввезення з-за кордону соняшникової олії.

Треба сказати, закон, яким встановлювалося 23-відсоткове експортне мито на насіння деяких видів олійних культур, зокрема, соняшнику, народжувався в суперечках. Виконавчій дирекції асоціації «Укроліяпром» довелося шукати порозуміння з народними депутатами, урядом, співпрацювати з відповідними міністерствами та відомствами, представниками Світового банку, ЄБРР та іншими міжнародними організаціями.

У 2001 році ще одним Законом «Про внесення змін до деяких Законів України» було знижено ставки вивізного мита на насіння деяких видів олійних культур з 23 до 17 відсотків та заборонено переробку соняшнику за кордоном на давальницьких умовах. А у ході переговорного процесу щодо вступу України до СОТ народні обранці проголосували: задля набуття нашою державою повноправного членства у цій організації погодитися на зменшення діючої 17-відсоткової ставки мита щороку на 1 відсоток (до 10 відсотків у кінцевому періоді). Так, цьогоріч діє експортне мито у розмірі 11, починаючи з 2012-го — 10 відсотків.

Аналізуючи успіхи в роботі галузі відтоді, як було запроваджено вивізне мито на насіння соняшнику, фахівці «Укроліяпрому» перераховують безліч позитивів. Наголошують, завдяки такому виваженому кроку й продуманій державницькій позиції олійно-жировий комплекс став чи не єдиним сектором аграрного виробництва, де встановлено баланс економічних інтересів держави, сільськогосподарської та переробної сфер і внутрішнього споживача.

Достатньо сказати, що в країні завдяки дії мита соняшник став найрентабельнішою сільськогосподарською культурою (понад 70 відсотків). Валовий збір цієї культури зріс з 2,5 мільйона до 7 мільйонів тонн, а виробництво олії — з 510 тисяч до 3 мільйонів тонн. Тенденції до кількісного збільшення продукованої всередині держави олії очевидні: у 2010/11 маркетинговому році цей показник може сягнути 3,1 млн. тонн.

Логічно, що й внутрішнє споживання олії, з урахуванням продуктів глибокої переробки, зросло із 7,3 кілограма на людину на рік до 15,2 кілограма.

Серед інших позитивів — експорт олії за цей період збільшився з 206 тисяч до 2,7 мільйона тонн. Зросло виробництво маргаринової продукції з 86 тисяч до 360,5 тисячі тонн, при цьому експорт її збільшився у 217,2 разу (з 320 тонн до 69,5 тисячі тонн).

Нині Україна посідає лідируючі позиції у світі за експортом соняшникової олії, продає її у 88 країн. А у структурі експорту аграрної продукції близько 30 відсотків — олійно-жирова. У структурі ж експорту харчової продукції вона становить 50 відсотків.

Галузь стала інвестиційно привабливою, у її розвиток надходять потужні інвестиції і вітчизняних, і зарубіжних інвесторів — у реконструкцію діючих і будівництво нових заводів. Потужності з переробки олійного насіння в Україні збільшились з 2,5 мільйона тонн у 1998 році до 10,3 мільйона в 2011-му.

За рахунок максимального завантаження олієдобувних підприємств створено 50 тисяч робочих місць. Відрахування у бюджети всіх рівнів досягли 6 мільярдів гривень на рік. Галузь стала бюджетоформуючою.

Як свідчить практика, галузь переробки олійних приваблива для запровадження енергозберігаючих технологій. Завдяки переобладнанню котлів для спалювання соняшникового лушпиння щороку економиться 300 мільйонів кубічних метрів газу, тобто майже 120 млн. доларів.

Незважаючи на ефективний розвиток олійно-жирового комплексу України, непокоїть те, що країни ЄС вимагають скасувати експортне мито на насіння соняшнику, щоб завантажити власні потужності. В «Укроліяпромі» застерігають: скасування вивізного мита може призвести до кризи на нашому олійному ринку. Знову зупиняться більшість заводів. Підвищаться ціни на олійно-жирову продукцію, а також інші види продовольства, виробництво яких залежить від галузі.

Завойовані позиції на світовому ринку олії будуть втрачені. Як результат — соціальне напруження у суспільстві через скорочення значної кількості робочих місць на олійно-жирових підприємствах, поглиблення інфляційних процесів, скорочення надходжень до державного бюджету. Адже вивозячи сировину для переробки за кордоном, країна експортує додану вартість, робочі місця, відрахування у соціальні фонди і бюджети усіх рівнів. До того ж, експортуючи з України насіння в достатніх для забезпечення потреб ЄС обсягах, ми втратимо ринок збуту соняшникової олії в цих державах.

Галина КВІТКА.

ПРО ГОЛОВНЕ

Важливою умовою, аби Україна й надалі залишалася світовим лідером з продажу готової продукції — соняшникової олії, в «Укроліяпромі» називають підтримку галузі у керівних кабінетах. В асоціації у цьому плані находять порозуміння. Затвердження розпорядженням Кабміну плану заходів щодо збільшення переваг та мінімізації негативних наслідків створення зони вільної торгівлі з Європейським Союзом для економіки України (№ 548 від 15 червня 2011 р.) свідчить про те, що зусилля можновладців спрямовані на збереження досягнутих і подальший розвиток позитивних результатів у господарському комплексі країни, наголошують в «Укроліяпромі».

ОФІЦІЙНО

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до Податкового кодексу України та про ставки вивізного (експортного) мита на деякі види зернових культур

Верховна Рада України **постановляє**:

I. Внести до Податкового кодексу України (Відомості Верховної Ради України, 2011 р., №№ 13-17, ст. 112) такі зміни:

1. Підпункт 196.1.14 пункту 196.1 статті 196 виключити.

2. Пункт 197.9 статті 197 виключити.

3. У статті 263:

підпункт 263.2.3 пункту 263.2 доповнити підпунктом «є» такого змісту:

«є) обсяги запасів корисних копалин, що згідно із затвердженими в установленому законодавством порядку технічними проектами (планами) їх розробки залишені у звітному (податковому) періоді в охоронних і бар'єрних ціликах (між шахтами), у тому числі у ціликах загальношахтного призначення, для запобігання обрушенню земної поверхні, прориву води у гірничі виробки та збереження наземних або підземних об'єктів»;

пункт 263.9 викласти у такій редакції:

«263.9. Ставки плати за користування надрами для видобування корисних копалин:

Корисні копалини	Одиниця виміру	За одиницю погашених запасів корисних копалин грн	За одиницю видобутих корисних копалин грн	Від вартості видобутих корисних копалин %
Корисні копалини загальнодержавного значення				
Горючі корисні копалини				
нафта, конденсат	тонн		147,63	
газ природний, у тому числі газ, розчинений у нафті (нафтовий (попутний) газ), етан, пропан, бутан	тис. куб. метрів		37,78	
вугілля кам'яне марки антрацит	тонн	4,79		
енергетичне та інші марки кам'яного вугілля	- « -	3,15		
вугілля буре	тонн	0,51		
торф, сапропель	- « -		0,53	
Металічні руди				
залізна для збагачення	- « -	3,27		
залізна руда для збагачення з вмістом магнетитового заліза менше 20 відсотків	- « -	0,80		
залізна багата	- « -	10,29		
марганцева	- « -	19,50		
титанова (розсипних родовищ)	- « -	3,59		
титано-цирконієва (розсипних родовищ)	- « -	6,65		
нікелева (силікатна)	- « -	8,73		
хромова	-« -	9,87		
ртутна	- « -	0,53		
уранова	- « -	2,87		
золота	- « -	14,36		
ванадію	- « -	5,5		
гафнію	- « -	8,5		
бариту	- « -	5,8		
Сировина формувальна та для огрудкування залізорудних концентратів				
глина бентонітова	- « -	3,23		
Сировина вогнетривка				
доломіт	- « -	10,15		
кварцит та пісок кварцовий для металургії	- « -		7,50	
пісок формувальний	- « -	22,68		
кварцит для виробництва кремнію	- « -	2,37		
сировина високоглиноземна за виключенням глин (кіаніт (дистен), силіманіт, ставроліт)	куб. метрів	1,11		
Сировина флюсова				
вапняк (флюсовий)	тонн	10,15		
Сировина хімічна				
сірчана руда	- « -	5,84		
сіль кам'яна (галіт)	- « -	5,26		
сіль кам'яна (галіт) для харчової промисловості	- « -	5,26		
сіль калійно-магнієва	- « -			3,00
крейда для виробництва соди	- « -	23,16		
вапняк для цукрової промисловості	- « -	22,92		
крейда для хімічної промисловості	тонн	23,06		
Сировина агрохімічна				
фосфорити (агроруди)	- « -	2,07		
Сировина для мінеральних пігментів				
сировина для мінеральних пігментів	- « -	5,45		
Електро- та радіотехнічна сировина				
графітова руда	- « -	3,48		
пірофіліт	- « -	30,62		
озокерит	- « -	31,01		
Сировина оптична та п'єзооптична				
сировина оптична та п'єзооптична	кілограмів		12,24	
Сировина адсорбційна				
бентоніт, палигорскіт, цеоліт, сапоніт	тонн	3,29		
Сировина абразивна				
сировина абразивна	- « -	1,88		
Сировина ювелірна (дорогоцінне каміння)				
бурштин, топаз, моріон, берил тощо	кілограмів грамів каратів			5,00
Сировина ювелірно-виробна (напівдорогоцінне каміння)				
сировина ювелірно-виробна (напівдорогоцінне каміння)	кілограмів			4,00
Сировина виробна				
сировина виробна	тонн куб. метрів			4,00
Сировина для облицювальних матеріалів (декоративне каміння)				
сировина для облицювальних матеріалів (декоративне каміння)	куб. метрів			3,00
Сировина скляна та фарфоро-фаянсова				
польовий шпат (пегматит)	тонн			5,00
пісок для виробництва скла	- « -			7,50
Сировина цементна				
сировина цементна	- « -		15,27	
Сировина для пиляних стінових матеріалів				
сировина для пиляних стінових матеріалів	куб. метрів			3,00
Сировина петрургійна та для легких заповнювачів бетону				
перліт	тонн	3,17		
сировина для виробництва мінеральної вати (андезит, андезито-базальт, базальт)	- « -		7,50	
Сировина для покриття доріг				
бітуми	- « -	7,58		
Підземні води				
мінеральні для промислового розливу	куб. метрів		35,31	
мінеральні (лікувальні та лікувально-столові питні) для внутрішнього використання лікувальними закладами	- « -		12,74	
мінеральні (лікувальні) для зовнішнього використання лікувальними закладами	- « -		8,51	
промислові (розсіл)	- « -		0,83	
теплоенергетичні (термальні)	- « -		0,69	
прісні підземні води	100 куб. метрів		8,04	
Поверхневі води				
ропа (лікувальна, промислова)	куб. метрів		0,77	
Грязі лікувальні				
грязі лікувальні	- « -		9,20	
Корисні копалини місцевого значення				
Сировина для будівельного вапна та гіпсу				
крейда і вапняк на вапно, крейда будівельна	тонн	22,68		
гіпс	- « -	23,12		
Сировина для хімічних меліорантів ґрунтів				
вапняк	- « -	15,03		
Сировина для бутового каменю				
сировина для бутового каменю (всі види гірських порід, придатність яких визначається державними стандартами, в тому числі для щебеневої продукції)	- « -			7,50
Сировина піщано-гравійна				
сировина піщано-гравійна	- « -			5,00
сировина піщано-глиниста для закладки вироблених просторів, будівництва дорожніх насипів, дамб тощо	куб. метрів	1,23		
Глинисті породи				
глина тугоплавка	тонн			5,00
каолін первинний	- « -			5,00
глина вогнетривка	- « -			5,00
каолін вторинний	- « -			5,00
сировина керамзитова	- « -			5,00
сировина цегельно- черепична	- « -			5,00.

II. Затвердити ставки вивізного (експортного) мита на деякі види зернових культур:

Код товару згідно з УКТ ЗЕД	Найменування товару	Ставка вивізного (експортного) мита
1001 10 00 90 1001 90 99 00	Пшениця і суміш пшениці та жита (меслин), полба	9 відсотків, але не менш як 17 євро за 1 тонну
1003 00 90 00	Ячмінь	14 відсотків, але не менш як 23 євро за 1 тонну
1005 90 00 00	Кукурудза	12 відсотків, але не менш як 20 євро за 1 тонну

З дня набрання чинності цим Законом товари, зазначені у цьому розділі, вилучаються з режиму вільної торгівлі з іноземними державами, про що Кабінет Міністрів України у місячний строк інформує іноземні держави.

III. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з 1 числа місяця, що настає за місяцем, в якому він опублікований.

2. Розділ II цього Закону діє до 1 січня 2012 року.

Президент України
В. ЯНУКОВИЧ.

м. Київ,
19 травня 2011 року.
№ 3387-VI.